

XL J. V. VESKI PÄEV

27. juunil 2007. aastal toimus Tartu Ülikooli nõukogu saalis Emakeele Seltsi neljakümnes J. V. Veski päev teemal "Sõna on sõnavaraauurijatel". Avasõnades tuletas Helle Metslang meelde, et kui esimesed J. V. Veski konverentsid olid enamasti seotud just J. V. Veski oma tegevusega, siis hiljem on need muutunud teemaalisteks konverentsideks.

Urmas Sutrop (EKI, TÜ) püstitas oma ettekandes "Kuidas tüpoloog kirjeldaks eesti keele sõnavara" mitu huvitavat küsimust, näiteks, mis on sõnavara, kuidas seda kirjeldada ja mis ikkagi huvitab tüpoloog. Selgus, et tüpoloogia otsib keelevalimist seaduspärasusi. Ettekandes käsitleti värvinimede tüpoloogiat, selle erandeid ning teiste keelte vastunäiteid. U. Sutrop tõi diskussioonis huvitava nähtusena esile ka teaduskeele terminoloogia, kus tüüpiliselt juhtub, et autor defineerib sissejuhatuses terminid, aga edasi kasutab neid suhteliselt vabalt. Haldur Õim lisas kommentaarina, et nii juhtub sellepärast, et autor ei tea, millal ta kasutab sõna terminina ja millal tavalise sõnana.

Margit Langemets (EKI) tutvustas ettekandes "Leksikograafi unistus" ideaalset sõnaraamatut, millest unistavad nii leksikograaf kui ka kasutaja. Ideaalne sõnaraamat on leksikograafi ja kasutaja vaatenurgast vastavalt kas akadeemiline või lihtne, lingvistiline või entsüklopeediline, deskriptiivne või preskriptiivne, kronoloogiline või loogiline, tsitaatide ja igapäevakeelega, ent peaasi, et oleks meeldiv kasutada. Ideaalne leksikograaf tuleb ülikoolist, kus on saanud vastavat õpetust. Ta mõtleb kasutajale, armastab sõnu ja teisi sõnaraamatuid ning lubab keelel muutuda. Kasutajat tuleb aga treenida juba algkoolist peale sõnaraamatu mugava kasutamise, võistluste ja kaastöö kaudu.

Enn Veldi (TÜ) märkis oma ettekandes "Pejoratiivsus ja häälikusümboolika in-

formaalses sõnavaras", et parem osa slängist võetakse nagunii informaauses keeles kasutusele. Seejuures on tähtis roll algriimil: palju tähendusi ongi tänu sellele püsima jäänud, et meie mälus on selline info. Keelemallid on olulisemad kui konkreetset tähendused.

Anneli Baran (EKM) käsitles ettekandes "Intensiivistavate väljendite kujundist – kas metafoorne võrdlus või hüperboolina kasutatav metonüümia?" eesti kõnekäändude ja fraseologismide andmebaasis sisalduvaid ütlemissi, mille sisuks on ühe kindla omaduse, antud juhul rumaluse liialdatud rõhutamine. Selliseid hüperboole esindavad kõige eredamalt intensiivistavad väljendid struktuuriga 'X on nii Y, et Z' (nt *nii rumal, et ei tea pooli pudrunõusid; nii loll, et isegi päike ei paista peale*). Et reeglina kaasneb liialdamisega naeruvääristamine, siis võib neid väljendeid vaadelda solvangutena, mis koosnevad kahest poolest: lause ühte poolde on kätketud mingi negatiivne omadus, teiseiga illustreeritakse või põhjendatakse seda hinnangut. Nende kujundite näol pole sündinud *et* hoolimata siiski tegemist võrdlusega, vaid hoopis metonüümilisusega.

Katre Õim (TLÜ) selgitas oma ettekandes mõistemetafoori ELU ON TEEKOND ning kujundskeemide TEE ja SIRGE rolli mentaalset ebaõnnestumist tähistavate keelendite tekkimisel ja mõistestamisel. Me mõistame eesmärgi teekonna sihtpunktidenä, eesmärgipärane tegevus on sihtpunkti suunas liikumine, tegevused moodustavad tervikuna tee, mida mööda me liigume, eesmärkide saavutamise vahendite valimine tähendab sihtpunkti viiva tee valimist, eluraskused vastavad liikumistakistustele jne. Ettekandes käsitletud keelendite mõistmist toetavad ka ülekanded, mille järgi jääb eesmärk erinevatel põhjustel saavutamata, näiteks MITTEEDENEMINE ON MITTELIHKUMINE (SEI-

SAK), MITTEEDENEMINE ON TAGURPIDI LIIKUMINE, EESMÄRGI SAAVUTAMATA JÄÄMINE ON SOOVITUD KOHTA MITTEJÕUDMINE. On väga tõenäoline, et teekonnametafoorid saavad võimalikuks tänu meie kogemuses kõrvuti paiknevatele kujundskemidele TEE ja SIRGE. SIRGE-skeemi järgi on eesmärgipärase liikumisega seotud otse liikumine, TEE-skeemi olulisteks osadeks on liikumise tegelik trajektoor ning objekti asend ja suund konkreetset ajal. Ilmselt seavad kirjeldatud mõistemudelid omakorda üldised, kuid ometi väga kindlad raamid ka tähendusmuutustele, s.t mõistmise seaduspärasused tingivad leksikaliseerumismalli. Teisalt peitub meie kogemuses ja teadvuses eksisteerivate aluskorrelatsioonide rakendamises üks põhjusi, miks on sedavõrd loomulik nii ainukordse kujundkõne produtseerimine kui ka sellest arusaamine.

Sirli Parm (TÜ) rääkis eesti keele partiklite *veel, juba, alles, jälle* tähendusväljadest, mis liigituvad üldistavalt ajaliseks ja mitteaajaliseks tähenduseks. Need partiklid ei väljenda kirjeldatud sündmuse toimumisaega, vaid nad suhestuvad väljendatud ajaga, sisaldades eelduse ja ootuse komponenti, mis implitseerib ootus-pärasest varasema või hilisema toimumisaja. Igas kontekstis see komponent ei pruugi avalduda.

Mati Erelt tutvustas uusi raamatuid: Emakeele Seltsi aastaraamatut nr 52 ning Reet Kasiku, Mati Erelti ja Tiitu Erelti õpikut "Eesti keele väljendusõpetus kõrgkoolidele".

Konverentsi järel asetati Raadi kalmistul lilled J. V. Veski hauale.

TERJE POTTER

ÜLEILMSELT PRAGMAATIKAST

8.–13. juulil toimus Göteborgis kümnes rahvusvaheline pragmaatika konverents.¹ Viie päeva jooksul oli kuulajatel võimalik nautida hästi korraldatud väga mitmekesise temaatikaga teadusüritust. Konverentsi eriteemaks oli "Keeleandmed, korpused ja arvutipragmaatika" ning pragmaatikat käsitleti ka keele ja kommunikatsiooni kognitiivsest, sotsiaalsest ning kultuurilisest vaatenurgast lähtudes. Plenaarettekannetes olid need tendentsid hästi jälgitavad.

Kui Douglas Biber (Flagstaff, Arizona), pühendudes korpuslingvistika ja diskursuse analüüsi ühistele uurimiseesmärkidele, kirjeldas bioloogialaste teadusartiklite sisestruktuuri, siis kesken-dus Susan Herring (Bloomington, USA) arvutisuhtluse pragmaatikale ja multimodaalse virtuaalse maailma kõneaktide uurimisvõimalustele.

Pragmaatika avarduvast tähendusest rääkisid Yorick Wilks (Sheffield, Suurbritannia) ja Jan-Ola Östman (Helsingi).

¹ Konverentsi teese vt http://ipra.ua.ac.be/main.aspx?c=*CONFERENCE2006&n=1325.

Y. Wilks esitas uue mõiste *vaatekoha pragmaatika*, lähtudes Euroopa Liidu konsortsiumprojekti COMPANIONS tekstianalüüsist leitud pragmaatika ja dialoogi sidemetest. Kirjeldades rootslaste geograafilisele, lingvistilisele ja kultuurilisele positsioonile viitavat mõistet *Norden* 'põhi', andis J.-O. Östman ülevaate Skandinaavia ja Läänemere keeleareali kuuluvast Rootsi pragmaatilisest pildist.

William Hanks (Berkeley, USA) tutvustas keeltes sagedasi ja pragmaatika uurijaid oma funktsionaalse rohkusega kõitvaid deiksiseid.

Udaya Narayana Singh (Mysore, India) rääkis India keelemaastikuga seotud lingvistilisest uurimusest. 1991. aasta rahvaloenduse järgi on Indias 114 keelt, mille kõnelejate arv ületab 10 000, raadiosaateid saab seal kuulata 146 keele(variandi)s, õppida koolis 69 ning ajalehti välja anda 101 keeles. Selline paljutöötav mitmekeelsus rikastab kohalikku kultuuri ning ajendab edasisi uurimisküsimusi, nagu kasutatava keele ja keelelise identiteedi seos.

Kokku esines ettekannetega umbes 1000 keeleteadlast. Iga päev töötas paral-

leelselt 19 sektsiooni ja töötuba. Tutvustati keelevelikut ja koodivahetust pragmatika poolt vaadatuna. Giovanni Depau (Grenoble) tõi Peter Aueri mudelitest lähitud esile kõnelejast ja diskursusest sõltuvad pragmaatilised funktsioonid (adres- saadi täpsustamine, ekspressiivsuse väl- jendamine jne) itaalia-sardi koodivahetuse näitel. Piljoo Kang (California) ja Amy Kyratzis (New York) näitasid kakskeelse- te laste koodivahetusfunktsioonide aren- gut suhtluses hoidjatega korea ja USA ing- lise keele põhjal. Ilmnes, et lapsed eelis- tasid dialoogi alustamisel inglise keelt, sam- al ajal kui nende hoidjad pidasid järje- kindlalt kinni korea keelest. Põlvkondade- vahelise interaktsiooni teemalistes ette- kannetes toodi esile mitmekeelse perekon- na kultuuriliste traditsioonide ja suhtlus- tavaga seostuvaid protsesse. Anna Ghi- menton ja Jean-Pierre Chevrot (Grenoble) väitsid, et mitmekeelses ja -kultuurilises ühiskonnas üleskasvanud lapsed õpivad kasutama keeli vanemate perekonnaliik- mete keelelise käitumise järgi. Kasutades kakskeelsete immigrantperede omavaheli- ses suhtlemises registreeritud koodivahe- tusjuhtumeid, järeldas Hua Zhu (New- castle upon Tyne, Suurbritannia), et muu- tuvad niihästi perekonna väärtused kui ka individuaalsed sotsiaalsed identiteedid.

Poliitilise, akadeemilise, institutsio- naalse jms diskursuse kriitiline analüüs läbis arvukaid ettekandeid. Helena Hal- mari ja Robert Adams (Texas) rääkisid poliitilisest korrektsusest, eufemismist ja keelemuutusest. 1990. aastate algul ha- kati psühholoogilises ja pedagoogilises kirjanduses kasutama väljendi *disabled people* 'puuetega inimesed' asemel nimi- sõnafraasi *people with disabilities*. Ini- mest, mitte tema võimetust rõhutav deli- kaatne termin olevat saanud teaduslikes väljaannetes väga levinuks, kuid avalike meediakanalites siiski mitte.

Uurides, millised on Põhja-Iirimaa ta- vainimete hoiakud poliitiliste muutuste suhtes, tõestasid Karyn Stapleton ja John Wilson (Ulster) empiirilisel, kuidas ühiskondlik diskursus ja sotsiaalne nar- ratiiv vormindavad igapäevatähtsusi ning -arusaamu.

Esmael Abdollahzadeh (Teheran) il- lustreeris 160 Iraani üliõpilasega tehtud

katse abil, kuidas erineva keeleoskusega lugejad eri tekstitüüpidest aru saavad. Mida madalam oli üliõpilase keeleoskus, seda raskem oli tal määratleda, kas tegu on narratiivi, tõlgendava või argumentee- riva tekstiga. Autori arvates tuleb keele- õpetajatel ja õppematerjalide koostajatel võtta kindlasti arvesse tekstiretoorikat.

Hussain Al-sharoufi (Kuveit) osutas, et araabiakeelsete ajalehtede poliitiliste toimetajaveergude keelestrateegiat iselo- mustab kolm aspekti: 1) poliitilist polari- seerumist rõhutav diskursiivne taktika "meie *vs* nemad", 2) leksikaalsed valikud varjatud veenmise eesmärgil, 3) toimetaja diskursuse skemaatilise ülesehituse täht- sus.

Iseloomustades vene meedias Ukraina oranži revolutsiooni suhtes väljendatud hoiakuid, tutvustas Ludmilla A'Beckett (Victoria, Uus-Meremaa) Venemaa aja- lehtede Аргументы и факты ja Комсо- мольская правда iroonilise varjundiga sõnamänge 'oranž katk', 'oranž viirus' jt. Sedasama omadussõna kasutati ka Uk- raina liidreid iseloomustades, näiteks *oranž printsess* või *oranž leedi* Julija Tõmošenko kohta.

Eesti oli esindatud nelja ettekande ja kolme stendiettekanega. Tiit Hennoste (Helsinki–Tartu) kõneles eneseparanda- mise korduvkasutamisest. Tema järgi on eesti keeles kolm peamist korduvkasuta- mise strateegiat: ühe sõna korduvkasuta- mine ning rohkem kui ühe sõna korduv- kasutamine kas grammatilise fraasi konstruktsiooni piires või osalause piires. Korduvkasutamise puhul saab esineda ka muutusi: mõni element võidakse lisa- da, asendada, kustutada või teistmoodi järjestada.

Esitades eesti vestluskorpusel põhine- vat uuringut "Klientide otsesed ja kaudsed palved eesti institutsionaalsetes telefoni- kõnedes", jagasid Riina Kasterpalu, Olga Gerassimenko, Mare Koit, Andriela Rääbis ja Krista Strandson (Tartu) klientide pal- ved kahte rühma: 1) teabepalved (klient vajab mingit informatsiooni, nt telefoni- numbrit) ja 2) adressaadi tegevust eelda- vad palved (nt arsti vastuvõtule aeg kinni panna). Eesmärgiks on konstrueerida dia- loogisüsteem, mis oleks võimeline vastama klientide telefonikõnedele automaatselt.

Leelo Keevallik (Uppsala–Tartu) rääkis küsivatest argumentlausetest *üttele*, *räägi* ja *ei tea*, mis ükski ei funktsioneeriks pealausena, vaid nad kas struktureerivad vestlust (*üttele*, *räägi*) või lisavad küsimuse modaalset.

Anastassia Zabrodskaia (Tallinn) vaatlus tundeleksikoni kuuluvaid eesti pragmaatilisi partikleid venekeelsete üliõpilaste spontaanses kõnepruugis. Keeleaines näitab, et naistudengid kasutavad hüüdsõnu (*ah soo*, *onju jt*) rohkem kui meestudengid. Huvitav on seegi, et mõningad eesti partiklid esinevad nende tudengite kõnekeeles venekeelsetest vastetest sagedamini.²

Olga Gerassimenko (Tartu) võrdles oma stendiettekandes, kuidas antakse tagasisidet eesti ja vene keeles, keskendudes tagasiside ühikutele *jah* ja *ahah* ning *da* ja *axa*. Vene sõna *da* kasutatakse kõnevoorule või jaatavale küsimusele vastates, andes nõusolekut, kuid eesti *jah* on oma funktsioonide poolest palju laiem. Ka *ahah* ja *axa* selles suhtes erinevad. Nende tulemuste põhjal arvustas O. Ge-

rassimenko eesti-vene ja vene-eesti sõnastikke, et need ei teadvusta sõnade pragmaatilist funktsiooni.

Krista Strandson (Tartu) rääkis samuti tagasisidest, analüüsides algkooliõpilaste küsimuste õpetajapoolseid vastuseid. Saadud keelematerjal kinnitab, et õpetaja juhib tundi väga kindlalt ning seetõttu on õpilaste initsiatiiv minimaalne. Tagasisidet andes jätab enamik õpetajaid oma õpilased edasisest vestluse arengust ilma.

Andriela Rääbise (Tartu) stendiettekanne esitas institutsionaalsete telefonikõnede tüüpide järgi kaasvestlejate identifitseerimise võimalikke variante. Kui helistaja vajab üldisemat laadi informatsiooni, siis jääb ta anonüümseks. Soovitud konfidentsiaalse või isikliku päringu puhul tutvustab helistaja ennast kas kohe vestluse algul või küsib operaator vajalikke andmeid (võimalik on ka mõlema kombinatsioon).

11. rahvusvaheline pragmaatika konverents toimub Austraalias Melbourne'is 12.–17. juulil 2009. aastal.

ANASTASSIA ZABRODSKAJA

² Konverentsil tutvustatud uurimus on osa projektist "Uus eesti keele ja kakskeelse õppe süsteem Tallinna Ülikoolis".

EESTLASTE KULTUURIPÄRAND VÕÕRSIL

21.–25. augustini toimus Võrumaal Kokel arhiivinduslik suvekool "Eestlaste kultuuripärand võõrsil", mille korraldasid rahvuskaaslaste programmi toetusel väliseesti arhiivide töörühm ja Karl Ristikivi Selts. Üritus oli jätkuks suvel 2006 Tartus toimunud välisbalti arhiivide konverentsile.

Suvekool korraldati, mõeldes võõrsil elavatele eestlastele, kes tegelevad kultuuripärandi kogumise ja säilitamisega. Peamisteks sihtgruppideks olid väliseesti arhiivides töötavad vabatahtlikud ja teised kultuuripärandi kogumisest ja säilitamisest huvitatud kogukonnaliikmed, kellele pakuti suvekooli raames arhiivindust puudutavaid ettekandeid, koolitusi ja praktilisi harjutusi. Oma teadmisi kogumistöö, kogude kirjeldamise, kataloogi-

mise ja säilitamise ning erinevate infotehnoloogiliste rakenduste alal jagasid Rahvusarhiivi, Eesti Kirjandusmuuseumi, Eesti Rahva Muuseumi ja Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu spetsialistid.

Huvi suvekooli vastu oli suur: osavõtjaid oli kümnest riigist (Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Kanada, Läti, Rootsi, Saksamaa, Soome, Suurbritannia, Venemaa, Eesti), kokku ligi 50 inimest. Esindatud olid Eesti Arhiiv Ühendriikides, Eesti Arhiiv Austraalias, Tartu Instituudi Arhiiv ja Raamatukogu (Toronto), Rootsi Eestlaste Liit, Kölni Eesti Rahvuskonndis, Tuglas-Seura, Karjala Eesti Selts ja Peterburi Eesti Kultuuriselts.

Suvekooli avas Eesti Kirjandusmuuseumi Kultuuriloolise Arhiivi juhataja ja

väliseesti arhiivide töörühma juht Piret Noorhane. Seejärel toimus Eesti Kirjandusmuuseumi direktori ja Karl Ristikivi Seltsi esimehe Janika Kronbergi juhtimisel diskussioon "Väliseestlus? Pagulus? Diaspora?" Selle üle, milline võiks olla Eestist väljaspool elavate rahvuskaslaste tähistamiseks sobivaim mõiste, diskuteerisid Aadu Must ja Tiina Ann Kirss Tartu Ülikoolist ja Eesti Arhiivi Austraalias juhataja Maie Barrow. Oma arvamuse said sekka öelda ka suvekooli kogunenud. Päril ühtsele seisukohale siiski ei jõutud, pigem nenditi, et läbi aegade on Eestist lahkunud ja väljaspool Eestit elanud niivõrd erinevatel põhjustel, et üheainsa üldise mõiste kasutamine oleks piirav. Keel on dünaamiline ja mitmekihiline nähtus ja sõnavalikud sõltuvad konkreetsest ajast ning olukorrast. Ülemäära valulisi reaktsioone sõna "väliseesti" kasutuse suhtes kokkutulnute seas ei täheldatud, küll aga erinevaid isiklikke suhtumisi ja tõlgendusi.

Avapäevale järgnesid kolm huvitava ja tiheda tegevuskavaga päeva, mille käigus suvekoolist osavõtjad tutvusid erinevate arhiivinduslike teemadega, kogumistöös ette tulevate probleemide ja nende võimalike lahendustega.

22. augustil vaadeldi, mida ja milleks kogutakse. Oma kogemusi jagasid erinevate Eesti mäluasutuste töötajad. Anne Valmas (Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu) ja Merike Kiipus (Eesti Kirjandusmuuseum) rääkisid väliseesti trükiste kogudest Eesti mäluasutustes. Sealjuures rõhutasid nad Eesti mäluasutuste huvi ka pisitrükiste vastu, millel vaatamata oma väiksemale mahule ja teinekord ka tagasihoidlikumale välimusele on uurijate jaoks tõsine kultuurilooline tähtsus. Seega tuleks sellist materjali hoollega koguda ja säilitada.

Piret Noorhane rääkis isikuarhiividest: mida ja kuidas oleks mõttekas koguda, kellele ja kuidas neid üle anda. Organisatsioonide arhiivide kogumisest rääkisid Tiina Kravtsev (Riigiarhiiv) ja Birgit Kibal (Rahvusarhiiv), tutvustades muuhulgas Rahvusarhiivi hindamiskriteeriumide rakendamist dokumentide valikul riiklikuks säilitamiseks ning Rahvusarhiivi

koostatud organisatsiooni pidamist toetavaid juhiseid.

Pere- ja kogukonnatraditsioonide talletamisväärtusest tegi ülevaate Anu Korb (Eesti Kirjandusmuuseum), rääkides traditsioonidest kui ühtekuuluvuse hoidjatest, mis aja jooksul siiski muutuvad, ning pere- ja kogukonnatraditsioonidest kui tänuväärsest materjalist kultuuri uurimisel.

Riina Reinvalti (Eesti Rahva Muuseum) ettekanded elulooliste mälestuste ja esemelise pärandi kogumisest lõpetasid esimese tööpäeva ettekannete osa. Et elulood räägivad sageli sellest, mis arhiiviallikates ei kajastu, siis tuleks neile samuti tähelepanu pöörata. Tutvustati Eestis toimunud elulugude kogumise aktiivseid ja anti praktilisi näpunäiteid elulugude kogumiseks. Käsitleti ka teemat, mida teha esivanematest või endast järele jääva kultuurilooliselt väärtusliku esemelise pärandiga.

22. augusti päeva teise osa sisustas Priit Noorhane (Portal Invest OÜ), kes tutvustas välisbalti arhiivide infoportaali ja koolitas väliseesti arhiivide kodulehtede haldajaid.

Järgmisel päeval tutvustati lähemalt, kuidas korraldada ja kirjeldada kogusid. Ivi Tomingas (Filmiarhiiv) rääkis fotokogude korraldamisest, tuues säilitamisnäiteid alates XIX sajandi fotomaterjalidest kuni tänapäeva digifotodeni. Gristel Ramler (Riigiarhiiv) andis ülevaate isikuarhiivide moodustamisest ja korraldamisest Riigiarhiivi praktika põhjal. Ühingu- ja seltside arhiivide korraldamisest kõnelesid Ülle Narits (Viljandi Maaarhiiv) ja Ave Märjamaa (Ajalooarhiiv), kes andsid oma ettekande näitlikustamiseks suvekoolis osalejatele võimaluse proovida ise korraldada dokumente arhiivikõlblikuks.

Suvekooli viimasel õppepäeval, 24. augustil toimus põhjalik koolitus teemal "Kuidas kogusid säilitada" (juhendajad Koidu Laur, Jaan Lehtaru ja Ruth Tiidor Ajalooarhiivist).

Lisaks tööistele õppepäevadele andis Koke suvekool võimaluse nii Eestis kui ka välismaal Eesti kultuuripärandit koguvatele ja säilitavatele inimestele omavahel

kokku saada, uusi teadmisi ja kontakte omandada ning jõudsamalt tekkinud ja tekkivaid ideid arendada. Ühiselt nõustuti, et sellised üritused on väga vajalikud ning viljakad, muuhulgas käidi välja

ideid järgmise suvekooli jaoks, mis peaks toimuma 17.–21. juunil 2008. aastal.

KARIN KIISK

LÜHIKROONIKA

- 29. septembril promoveeriti Tallinna Ülikooli rektor professor Rein Raud Läti Ülikooli audoktoriks. Tiitli andis üle rektor professor Mārcis Auziņš ülikooli 88. aastapäeva aktusel. Rein Raud pälvis audoktori tiitli senise kõrgetasemelise uurimistegevuse eest jaapani klassikalise kirjanduse valdkonnas ning Läti Ülikooli koostöökontaktide tihendamise eest Eesti ja Soome ülikoolidega. Samuti tunnustati Rein Rauda panust Läti Ülikooli Aasia kultuuriloo õppe- ja teadustegevuse kaasaajastamises.

- 9. oktoobril toimus Tartu Kirjanduse Majas kriitikaseminar. Andrus Kivirähki romaani "Mees, kes teadis ussisõnu" üle arutlesid teoloogid Atko Remmel ja Meelis Friedenthal ning kirjandusloolane Urmas Tõnisson.

- 10. oktoobril kõneles Eesti Kunstiakadeemia magistrant Madis Tuuder Fenno-Ugria Hõimuklubis kunstiüliõpilaste ja Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristide ühisest uurimisreisist Siberis asuvasse eesti ja setu küladesse. Eesti Kunstiakadeemia soome-ugri uurimisprogrammi algatas professor Kaljo Põllu 1978. aastal. Selleaastane ekspeditsioon Siberi eestlaste juurde oli kunstiakadeemia 30. soome-ugri uurimisreis.

- 12. oktoobril kaitses Merili Metsvahi Tartu Ülikoolis doktoritöö "Indiviid, mälu ja loovus. Ksenia Mürsepa mõttemaailm folkloristi pilgu läbi" (juhendaja Ülo Valk, oponendid Ergo-Hart Västrik ja Madis Arukask).

- 12. oktoobril esitleti Viini Ülikooli aulas sealsele publikule Eesti teadlaste Raimo Pullati, Ants Heina, Ivar Leimuse, Ants Viirese ning paljude kaasautorite töö tulemusena valminud entsüklopeedilist suurteost "Johann Christoph Brotze. Estonica". Raamatut esitles Tallinna Üli-

kooli emeriitprofessor Raimo Pullat. Üritusel kõnelesid ka Viini Ülikooli prorektor professor Johann Jurenitsch, Eesti suursaadik Austrias Katrin Saarsalu-Layachi, Läti suursaadik Austrias Aivars Groza, Läti Akadeemilise Raamatukogu direktor Venta Kocere ja mitmed Viini Ülikooli professorid. Samas avati ka Läti Akadeemilise Raamatukogu Brotze pärandil põhinev näitus baltisaksa, läti ja eesti kultuurist ning ajaloost.

- 12. oktoobril promoveeriti Tallinna Ülikooli aulas uusi doktoreid. Aasta jooksul on ülikoolis doktorikraadi kaitsnud 16 teadlast. Humanitaarteaduste doktoriteks promoveeriti Inna Adamson, Maris Saagpakk, Anne Lange, Julia Tofantšuk, Janis Ešots ja Grigori Utgof.

- 13. oktoobril oli Eesti Kirjandusmuuseumis Ida-Eestlaste Seltsi ettekandepäev "Venemaale veerenud III. Estonka". Kõne all olid Eesti-nimelised külad Samaara kubermangus, Kaukaasias ja Siberis. Esinesid Anu Korb, Martin Kuttman, Lembit Võime, Hannes Lintrop, Aarand Roos, Hilda Sabbo ja Astrid Tuisk. Näidati Tallinnfilmis valminud dokumentaalfilme "Estonka küla 100" (1982) ja "Muuseum Eesti aiakeses" (1988).

- 16. oktoobril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis Priidu Beieri 50. sünnipäevale pühendatud konverents "Meie Beier". Esinesid Ott Sandrak, Indrek Särge, Tambet Kaugema, Kivisildnik, Aidi Vallik, Kajar Pruul, Kalev Kesküla, Tarmo Teder, Tõnu Trubetsky jt. Ürituse korraldas Matti Miliuse Sõprade Selts.

- 18. oktoobril toimus Tartu Ülikooli peahoones Emakeele Seltsi kõnekoosolek teemal "Eesti keele elektroonilised ressursid". Esinesid Pille Eslon ("Õppijakeelekorpused ja keeleõpe"), Jaak Vilo

("Keeletehnoloogia viimine uurimistööst arvutikasutaja teenistusse"), Kadri Mui-schnek ("Eesti keele elektroonilised tekstikogud") ja Margit Langemets ("EKI elektrooniline keelevara").

- 19. oktoobril toimus Rahvusraamatukogus Fenno-Ugria 80. aastapäevale pühendatud teaduskonverents. Konverentsil esinesid ettekannetega Indrek Jääts ("Idapoolsete soome-ugrilaste olukorrad III aastatuhande algul"), Svetlana Karm ("Udmurtide etnoloogiline uurimine Eestis: uurijad, traditsioonid ja meetodid"), Taisto Raudalainen ("Vepslasi Vidlast Mägärveni"), Kadri Viires ("Etnograafiliste jooniste osa soome-ugri rahvakunsti dokumenteerimisel. EKA soome-ugri ekspeditsioonide põhjal"), Arvo Valton ja Nadežda Ptšelovodova ("Soome-ugri kirjandustegevus 1996–2007"), Svetlana Tanõgina ("Mari tudengite kohanemine Eestis"). Teaduskonverents oli üks osa 15.–21. oktoobrini Eestis toimunud hõimupäevadest.

- 24. oktoobril kõneles Jaak Prozes Fenno-Ugria Hõimuklubis teemal "Kuidas mõõta Venemaa soome-ugri rahvaste rahvusteadvust?". Esineja tutvustas mõningaid soome-ugri rahvaste seas läbi viidud sotsioloogilisi küsitlusi ja neist tulenevaid järeldusi.

- 25. oktoobril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis Akadeemilise Rahvaluule Seltsi 2007. aasta kogumiskonverents "Võõrsil ja kodus". Konverentsil tutvustati folkloristide ja naabererialade teadlaste viimase aasta välitöid. Ell Vahtramäe ja Gerd Raassalu rääkisid Eesti Põllumajandusmuuseumi kogumistööst, Helen Kõmmus arutles teemal, kuidas peaksid etnomusikoloogid jäädvustama Viljandi Folki, Piret Voolaid ja Astrid Tuisk andsid ülevaate üle-eestilisest koolipärimuse võistlusest. Madis Tuuder kõneles Eesti Kunstiakadeemia ekspeditsioonist Siberi eestlaste juurde, Anu Korb samuti Siberi

eestlaste juures käimisest. Piret Koosa tutvustas etnoloogide ekspeditsiooni Koomimaale. Avinurme kandis käimisest kõnelesid Marta Heinrihsone ja Taisto Raudalainen. Pille Ernits ja Anu Jalak tutvustasid Kodaveres toimunud murdepraktikat ja Tuuli Annus etnograafide välitööpraktikat Setumaal. Rein Saukase ettekanne oli pühendatud kogumisreiside ajaloole, kõne all oli Tartu meditsiiniüliõpilase August Kingu ja Peterburi muusikatudengi Richard Vilmanseni ühine kogumisreis Vaivara ja Jõhvi kihelkonda. Aado Lintrop tutvustas Määrimaa folkloorifestivalil nähtut ja Madis Arukask keskvepsa küladesse toimunud uurimisreise.

- 26. oktoobril oli Tammsaare muuseumis Kadriorus ettekandeõhtu romaani "Kõrboja peremees" teemal. Teose retseptisioonist kõneles Maarja Vaino. Veel esinesid Toomas Haug ("Kõrboja peremees": romaan kui näitus"), Lembit Peterson ("Mõtteid seoses "Kõrboja peremehega") ja Mirjam Hinrikus ("Maskuliinsuse kriisist "Kõrboja peremehe"). Avati ka romaani ilmunise 85. aastapäevale pühendatud näitus "Jäljed ja peegeldused".

- 26. oktoobril toimus Nõmme muuseumi ruumides kõnekoosolek "Viisteist aastat Johannes Aaviku Seltsi". Koosolekul esinesid Jaan Õispuu, Helgi Vihma ja Martin Leis.

- 30. oktoobril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis seminar "100 aastat esimestest eestikeelsetest keskkoolidest". Kõnelesid Mari-Ann Karupää, Rutt Hinrikus ("Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Gümnaasium mälestustes") ja Heivi Truu ("G. Wulff-Õis, Nuustaku ja esimene eestikeelne keskkool maal").

- 30. oktoobril arutati folkloristide teisipäevaseminaril võõravaenu probleemide üle eesti folklooris. Seminaril esinesid Liisi Laineste ja Arvo Krikmann.